

- of creative competence of the future music teacher in the process of professional training].
10. Pichkur, M. (2012). *Ovolodinnia zasobamy kompozytsii – obiektyvna peredumova formuvannia khudozhno-tvorchoi kompetentnosti maibutnoho dyzainera*. [Mastering the means of composition is an objective prerequisite for the formation of the artistic and creative competence of a future designer].
 11. Potebnia, O. (1905). *Iz zapysok z teorii slovesnosti. Poeziia ta proza. Tropy y fihury. Myslennia poetychne y mifichne*. [From notes on the theory of literature. Poetry and prose. Paths and figures. Poetic and mythical thinking.] Kharkiv.
 12. Sotska, H., Shmelova, T. (2016). *Slovnnyk mystetskykh terminiv*. [Dictionary of artistic terms]. Kherson.
 13. *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnnyk : entsyklopediia*. (2002). [Philosophical encyclopedic dictionary : encyclopedia]. Kyiv.
 14. Khabirova, L. (2016). *Teoretychni aspekty doslidzhennia tvorchosti v psykholohichnii nautsi*. [Theoretical aspects of creativity research in psychological science].
 15. Chornous, V. (2014). *Tvorchist yak suchasnyi resurs samovdoskonalennia profesionalizmu maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly*. [Creativity as a modern resource for self-improvement of the future primary school teacher's professionalism].
 16. Ialanska, S. (2016). *Rozvytok tvorchoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia v umovakh suchasnoho osvithnoho prostoru*. [Development of the creative competence of the future teacher in the conditions of the modern educational space.]

17. Aristotle's. (2010). *Politics: Books 1, 3, 4, 7, The Text Of Bekker (1877)*. Kessinger Publishing.
18. Kant, I. (1983). *Kritik der Urteils kraft*. Analytik der ästhetischen Urteilskraft, Darmstadt, 5.
19. Hegel, G. (2007). *Vorlesungen über die Philosophie der Kuns*, Herausgegeben von Annemarie Gethmann-Siefert Philosophische Bibliothek, Hamburg: Felix Meiner Verlag.
20. Plato (1988). Pangle, Thomas L. (ed.). *The Laws of Plato*. Classics, political science, philosophy. Translated by Pangle, Thomas L. University of Chicago Press.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОВЧАРЕНКО-ПЕШКОВА Олена Сергіївна – старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Київського столичного університету ім. Б. Грінченка.

Наукові інтереси: формування художньо-творчої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та учнів у процесі музично-виконавської діяльності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OVCHARENKO-PESHKOVA Olena Serhiyivna – is a Senior Lecturer at the Department of Instrumental and Performance Mastery of Kyiv Capital University named after B. Hrinchenko.

Circle of scientific interests: formation of artistic and creative competence of future music teachers and students in the process of musical performance.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2024 р.

УДК 378.37.011(48):371.100

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.08.119

ОРОС Ільдико Імріївна –

доктор філософії, доцент, президент Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7300-9362>

e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

БІДА Олена Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти

Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0448-0852>

e-mail: tetyanna@ukr.net

ГУТТЕРЕР Єва Войтехівна –

координатор початкової освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти

Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1876-045X>

e-mail: pedagogia@kmf.uz.ua

УРАХУВАННЯ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

ОРОС Ільдико Імріївна, БІДА Олена Анатоліївна, ГУТТЕРЕР Єва Войтехівна. УРАХУВАННЯ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

У статті показано, що система освіти скандинавських країн будується переважно за однією моделлю. Основним принципом, закладеним у систему освіти в скандинавських країнах, є доступність навчання незалежно від соціального походження, етнічної чи національної належності, релігійних переконань чи обмежених фізичних можливостей. Поширення міграційних процесів зробило скандинавські країни мультикультурними, тому інтегроване навчання забезпечує реалізацію права кожного члена суспільства на рівний доступ до навчання, опанування професії й визначення свого місця в суспільстві. Головною метою вищої освіти скандинавських країн наразі є зближення академічної і професійної вищої освіти. З'ясовано характерні риси освітньої

політики Норвегії. Проаналізовано Данську систему освіти, яка має деякі відмінності від освітніх систем інших скандинавських країн.

Ключові слова: скандинавські країни, Норвегія, Данія, Фінляндія, система освіти, навчання впродовж життя.

OROS Ildiko Imriivna, BIDA Olena Anatoliivna, HUTTERER Eva Voytehivna. TAKING INTO ACCOUNT THE CURRENT EUROPEAN INTEGRATION TRENDS OF THE SCANDINAVIAN COUNTRIES FOR THE DOMESTIC EDUCATIONAL SPACE

The article shows that the educational system of the Scandinavian countries is built mainly according to one model. The main principle embedded in the education system in the Scandinavian countries is the availability of education regardless of social origin, ethnic or national affiliation, religious beliefs or limited physical capabilities.

The spread of migration processes has made the Scandinavian countries multicultural, so integrated education ensures the realization of the right of every member of society to equal access to education, mastering a profession and determining their place in society.

The main goal of higher education in the Scandinavian countries is currently the convergence of academic and professional higher education.

Characteristic features of the education policy of Norway are clarified and the leading trends of higher education in Norway are shown. Peculiarities of Norwegian higher education: public administration, dominance in the innovation process of the higher education system, a small share of foreign funding sources.

The Danish education system, which has some differences from the educational systems of other Scandinavian countries, is analyzed. Education for life is declared the basis of the educational process in Denmark.

Finland as an educational space is built on the principle of providing all citizens with equal opportunities for education, regardless of socio-cultural and physiological characteristics.

Common to all Scandinavian countries are the basic principles of the functioning of the education system: equality of access to educational services, the state nature of funding, the focus of the content of education on the formation of soft skills, effective communication skills, civic and socio-cultural values.

A characteristic feature of the educational space of the Scandinavian countries is the popularization of lifelong learning.

Keywords: Scandinavian countries, Norway, Denmark, Finland, education system, lifelong learning.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Процеси глобалізації та інтеграції, демократичні перетворення в соціально-політичному та економічному житті детермінують масштабні зміни в сучасному культурно-освітньому просторі українського суспільства. Розвиток вищої освіти України визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності української та загально-освітньої культури. Інтеграційні процеси, що відбуваються в освітньому просторі на початку ХХІ століття, характеризуються такими тенденціями: зростання соціальної відповідальності фахівців з вищою освітою; потребою формування глобальних знань, умінь, навичок у фахівців – випускників закладів вищої освіти для розв'язання глобальних проблем людства; використання інтелектуального капіталу з метою отримання прибутку; удосконалення підготовки викладацьких кадрів; зміною характеру навчання та освітніх програм у закладах вищої освіти; зростання міжнародної мобільності фахівців, студентів, викладачів.

Україна, як і багато інших країн світу, переходить від усталеної адаптивної моделі вищої освіти, яка була притаманна індустріальному та постіндустріальному суспільстві, до якісно нової моделі вищої освіти яка характерна для інформаційного суспільства, суспільства знань. Мета нової моделі полягає у тому, щоб підготувати фахівців з вищою освітою, які б не тільки оволоділи фундаментальними науковими знаннями, навичками та вміннями, але й сформувалися як особистості, які здатні відчувати нові ідеї, сприймати їх, мають чутливість до новачій, оволоділи інноваційними технологіями, вміннями проектувати, моделювати власну діяльність [3].

В умовах глобалізації та інтеграції сучасного освітнього простору та ризиків, пов'язаних з ними, вивчення зарубіжного досвіду організації та функціонування вищої освіти набуває особливого значення для української педагогічної науки та практики. Відтак, ураховуючи сучасні євроінтеграційні тенденції, є доцільним проаналізувати сутність та можливості застосування у вітчизняному освітньому просторі досягнень у галузі вищої освіти провідних країн світу, зокрема скандинавських країн [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система освіти скандинавських країн викликає науковий інтерес у вітчизняних та зарубіжних учених (Б. Вульфсон, Т. Грабовська, О. Джуринський, Т. Йенсен, Е. Коккерсволд, Т. Логвіненко, Н. Ничкало, О. Огієнко, Л. Пуховська, Р. Расмуссен, Г. Сагач, В. Стинська, В. Тевліна, Н. Шугалій та ін.).

Мета статті – зробити аналіз сучасних євроінтеграційних тенденцій скандинавських країн з метою впровадження у вітчизняний освітній простір.

Виклад основного матеріалу дослідження. Скандинавія є північно-європейським регіоном, що у вузькому розумінні охоплює всього три країни (як етнокультурний наслідок трансформації північно-германських територій) – Данію, Норвегію і Швецію.

У широкому розумінні додають Фінляндію, Ісландію, а також Фарерські й Аландські острови. Крім назви «скандинавські», іноді використовують поняття «нордичні» країни, яке науковці вважають як тотожне. Характерною рисою скандинавських країн є високий ступінь зацікавленості суспільства в здобуванні дітьми якісної освіти [1].

Значна частина населення скандинавських країн є студентами. Загалом у Європі середня пропорція між студентами і рештою населення становить 20–25 %. Скандинавія ж підтверджує цей показник, і частка студентів на загальну кількість населення тут становить 23 %. Однак слід зазначити, що лише 75 % студентів скандинавських країн отримують документ про завершення передуніверситетської програми, за яким вони мають право продовжувати навчання на університетському рівні. Враховуючи той факт, що скандинави закінчують середню школу у віці від 18 до 20 років, можна передбачити, що в такому віці пріоритет здобування вищої освіти замінюється пріоритетом отримання роботи. Водночас варто визнати, що останніми роками кількість громадян скандинавських країн, що бажають здобути вищу освіту, різко зростає. Цей факт пояснюється тим, що роботодавці Скандинавії віддають перевагу освіченим працівникам з відповідною освітою [5].

Система освіти скандинавських країн будується переважно за однією моделлю. Більшість освітніх закладів у скандинавських країнах є державними, а та невелика кількість приватних шкіл і закладів вищої освіти, яка існує, отримує державні субсидії. Отже, освіта в Скандинавії безплатна для всіх студентів, окрім іноземців, які можуть отримати позику на навчання в будь-якій зі скандинавських країн. Передуніверситетська програма для учнів у скандинавських країнах триває три роки, на відміну від більшості європейських країн, де діти в старшій школі навчаються два роки. Низку предметів викладають англійською мовою як у школі, так і в університеті, тому більшість скандинавів володіють англійською мовою як рідною.

Основним принципом, закладеним у систему освіти в скандинавських країнах, є доступність навчання незалежно від соціального походження, етнічної чи національної належності, релігійних переконань чи обмежених фізичних можливостей. Крім того, поширення міграційних процесів зробило скандинавські країни мультикультурними, тому інтегроване навчання забезпечує реалізацію права кожного члена суспільства на рівний доступ до навчання, опанування професії й визначення свого місця в суспільстві [6].

Іншою характерною рисою освітнього простору скандинавських країн є популяризація навчання впродовж життя. Освіта впродовж життя передбачає організацію навчання від раннього дитинства до старості. Варто зазначити, що найбільший відсоток громадян скандинавських країн, задіяних у навчальній діяльності протягом життя, є вищим порівняно з іншими європейськими країнами.

Шведи, данці, фіни, норвежці, ісландці впродовж життя активно відвідують різні курси, тренінги, народні вищі школи. Народні вищі школи – це навчальні заклади нового типу для дорослих,

де можна вивчати будь-що, починаючи із серйозних дисциплін, як-от філософія, міфологія, міжнародне право чи лінгвістика, і завершуючи курсами за інтересами на кшталт кераміки, шиття, йоги чи управління мотоциклом.

Структура системи обов'язкової шкільної освіти в скандинавських країнах майже не відрізняється. У Данії, Фінляндії та Швеції обов'язкова освіта триває дев'ять років, а в Норвегії та Ісландії – десять, тобто діти здобувають обов'язкову середню освіту у віці 16–17 років. Майже всі учні після здобуття обов'язкової освіти продовжують навчатися в старших класах середньої школи. Слід зазначити, що програма старших класів середньої школи в скандинавських країнах містить два сегменти: передуніверситетський, академічно спрямований, що готує випускників до вступу в коледжі й університети з метою здобуття вищої освіти, і професійно-технічний, який є менш академічним, але професійно спрямованим. Таке професійно-технічне навчання триває від чотирьох до п'яти років і передбачає чергування навчання з виробничими практиками. Одним зі способів опанування професії в скандинавських країнах є навчання ремесла в процесі спостереження за роботою кваліфікованого працівника. Водночас більшість студентів віддають перевагу здобуттю професійної освіти традиційним способом (так званий шкільний формат), тобто відвідують заняття в технікумі з подальшою практикою на виробництві. Натомість у Норвегії і Швеції програма старших класів середньої школи має інтегрований характер, тобто студенти, які здобули професійно-технічну освіту в технікумах, можуть вступати до університету за умови обрання додаткового курсу академічного характеру, який дасть змогу здобути подальшу освіту.

Вступ до закладів вищої освіти у скандинавських країнах можливий лише за наявності документа про закінчення програми старших класів середньої школи. Вищими закладами освіти скандинавських країн є університети, спеціалізовані інститути, університетські коледжі, національні інститути мистецтв, а також приватні навчальні заклади, які отримують державне фінансування і забезпечують багатьох своїх студентів державною стипендією. Головною метою вищої освіти скандинавських країн наразі є зближення академічної і професійної вищої освіти. Саме тому значна частина коледжів отримують право присвоювати своїм студентам рівень магістра.

На прикладі шведської моделі освіти можемо констатувати, що система середньої освіти в цій країні має два компоненти: обов'язковий і не обов'язковий. Обов'язкове навчання у Швеції триває 9 років і передбачає відвідування дев'ятирічної загальноосвітньої школи у віці від 7 до 16 років.

Школярі у Швеції складають дуже мало іспитів, отримують мало оцінок і сертифікатів порів-

няно з іншими країнами Європи. Донедавна діти не отримували оцінок до восьмого і дев'ятого класу обов'язкової загальноосвітньої школи.

Наприкінці навчання учні складають іспити з трьох обов'язкових предметів – шведської й англійської мов та математики. Однак на вищих рівнях освіти (гімназія, університет, коледж) іспити є необхідним складником навчання [1].

Варто зауважити, що Норвегія демонструє унікальність й оригінальність у більшості соціально-політичних, економічних інституцій, зокрема, й у системі освіти. Норвежці дуже обмірковано шукають своє місце в загальносвітовій освітній політиці, прагнучи відповідати світовим тенденціям і правилам, але не забуваючи при цьому і про власні науководослідні та освітні інтереси.

Такий формат освітньої політики зумовлюється кількома причинами:

- Норвегія є високо розвинутою країною, в якій освіта посідає пріоритетне місце в структурі соціально-економічних інституцій;
- система освіти належить до самих егалітарних у Європі;
- система підготовки вчителів визнається однією з ефективних у світі;
- за формальними показниками рівності освітніх можливостей Норвегія займає провідне місце в світі [4].

Отже, характерними рисами освітньої політики Норвегії є: егалітарність освіти; акцент на педагогічній освіті; забезпечення рівності освітніх можливостей норвежців. До провідних тенденцій вищої освіти в Норвегії можна віднести: впровадження антиринкової моделі, що передбачає блокування ринкових відносин у сфері освіти; відсутність у вищій освіті приватного сектору, як засобу її комерціалізації; поєднання глобального та національного в норвезькому освітньому просторі; плідний зв'язок вищої освіти й ринку праці, що дозволяє ефективно вирішувати актуальну для країни проблему зайнятості населення; реалізація «освіти впродовж життя», де ключову позицію займає вища освіта, якій передують «просунуті школи» або коледжі, а наступною є освіта дорослих; участь системи вищої освіти Норвегії в реалізації інноваційної політики держави.

Маємо констатувати, що норвезька вища освіта, поступово еволюціонуючи в руслі загальносвітових тенденцій, зберігає низку особливих рис, що відрізняють її від моделей освіти й науково-дослідних систем більшості розвинених країн. Це такі особливості норвезької вищої освіти: державне управління, домінування в інноваційному процесі системи вищої освіти, незначна частка іноземних джерел фінансування.

Загалом, у Норвегії спостерігається прагнення удосконалити централізацію, вплив і домінуючу роль держави, насамперед, у вирішенні питань соціального характеру (безкоштовне навчання

громадян, бюджетні асигнування на розвиток інфраструктури ЗВО, працевлаштування молодих фахівців).

В Україні, навпаки, починає переважати тенденція до децентралізації, а саме: розширення автономії місцевої влади, скорочення державної участі в освіті. Разом з тим, у країні йде пошук моделі системи освіти, заснованої на балансі ринкових відносин і державної присутності.

Для системи вітчизняної освіти є корисним досвід Норвегії у контексті впровадження стратегії освіти впродовж життя, а саме освіти дорослих. Маємо констатувати, що в сучасному науковому просторі України відбувається цілком виправдане посилення уваги до цього сегменту освіти (І. Левченко, Л. Лук'янова, Л. Мартинець, О. Огієнко, Л. Сігасва).

Вітчизняні науковці зазначають, що під впливом динамічних світових глобалізаційних процесів освіта дорослих набула рис транснаціонального характеру.

При певних розбіжностях у процесі вивчення і можливого освоєння норвезької моделі вищої освіти, до яких нам слід критично і виважено підходити, є очевидним, що ефективне розв'язання проблем вітчизняної вищої освіти глобалізаційного, інтеграційного характеру зумовлене рівнем співпраці в межах міжнародного співтовариства в сфері освіти. Проте обов'язковою має стати вимога урахування вітчизняного досвіду, накопиченого в системі вищої освіти, що дає можливість уникнути помилок і руху назад, зробити вітчизняну освіту дійсно найважливішим фактором розвитку України [2].

Данська система освіти має деякі відмінності від освітніх систем інших скандинавських країн. Основою освітнього процесу в Данії проголошено навчання для життя. Тому починаючи з дошкільної системи освіти, соціально орієнтовані знання, вміння й навички становлять основу змісту освіти. Данських дітей упродовж всього періоду навчання вчать вільно висловлювати свої думки, приймати рішення на своєму рівні, розвивати власні творчі здібності тощо. Данська модель загальної середньої освіти побудована на трьох ступенях: початкова (від 6–7 і до 13 років), базова середня школа (14–16 або 14–17 років, *grundskole*), гімназія або професійна школа (16–19 або ж 17–19 років, *ungdomsuddannelser*). Систему вищої освіти представляють професійні училища, коледжі та університети.

Фінляндія як освітній простір побудована за принципом надання всім громадянам рівних можливостей на здобуття освіти незалежно від соціокультурних та фізіологічних особливостей. Основними рівнями освіти у Фінляндії є молодша шкільна, базова середня та вища. Всі ступені освіти фінансово забезпечує держава, зокрема й щодо матеріалів та обладнання для навчання кожного

учня. У цій державі програма навчання будується за Національною програмою для загальноосвітніх шкіл, але кожна школа може вносити суттєві зміни в зміст освіти й укладати власний річний план.

Як і в інших скандинавських країнах, основними принципами навчання у фінській школі є повага до особистих прав та свобод, соціальна відповідальність, громадянська спрямованість, навчання співробітництва.

Діти можуть не відвідувати школу, навчаючись зручним для них способом – вдома в дистанційній чи офлайн формі. Це ніяк не впливає на їхні освітні та професійні права в майбутньому.

Всі школи Фінляндії перебувають в одному нормативно-правовому просторі. Приватні школи можуть отримувати державне фінансування; вони, як правило, орієнтуються на педагогічні системи М. Монтесорі, С. Френе, Р. Штайнера.

На відміну від вітчизняної системи освіти у Фінляндії фактично немає шкіл з поглибленим вивченням окремих предметів.

Спільними для всіх скандинавських країн є основні принципи функціонування системи освіти: рівність доступу до освітніх послуг, державний характер фінансування, спрямованість змісту освіти на формування soft skills, навичок ефективної комунікації, громадянських та соціокультурних цінностей. Характерною рисою освітнього простору скандинавських країн є популяризація навчання впродовж життя [1].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Система освіти скандинавських країн будується переважно за однією моделлю. Основним принципом, закладеним у систему освіти в скандинавських країнах, є доступність навчання незалежно від соціального походження, етнічної чи національної належності, релігійних переконань чи обмежених фізичних можливостей.

Поширення міграційних процесів зробило скандинавські країни мультикультурними, тому інтегроване навчання забезпечує реалізацію права кожного члена суспільства на рівний доступ до навчання, опанування професії й визначення свого місця в суспільстві. Головною метою вищої освіти скандинавських країн наразі є зближення академічної і професійної вищої освіти.

З'ясовано характерні риси освітньої політики Норвегії: егалітарність освіти; акцент на педагогічній освіті; забезпечення рівності освітніх можливостей норвежців. До провідних тенденцій вищої освіти в Норвегії можна віднести: впровадження антиринкової моделі, що передбачає блокування ринкових відносин у сфері освіти; відсутність у вищій освіті приватного сектору, як засобу її комерціалізації; поєднання глобального та національного в норвезькому освітньому просторі; плідний зв'язок вищої освіти й ринку праці, що дозволяє ефективно вирішувати актуальну для країни проблему зайнятості населення; реалізація «освіти впродовж

життя», де ключову позицію займає вища освіта, якій передують «просунуті школи» або коледжі, а наступною є освіта дорослих; участь системи вищої освіти Норвегії в реалізації інноваційної політики держави. Особливості норвезької вищої освіти: державне управління, домінування в інноваційному процесі системи вищої освіти, незначна частка іноземних джерел фінансування.

Проаналізовано Данську систему освіти, яка має деякі відмінності від освітніх систем інших скандинавських країн. Основою освітнього процесу в Данії проголошено навчання для життя.

Фінляндія як освітній простір побудована за принципом надання всім громадянам рівних можливостей на здобуття освіти незалежно від соціокультурних та фізіологічних особливостей.

Спільними для всіх скандинавських країн є основні принципи функціонування системи освіти: рівність доступу до освітніх послуг, державний характер фінансування, спрямованість змісту освіти на формування soft skills, навичок ефективної комунікації, громадянських та соціокультурних цінностей. Характерною рисою освітнього простору скандинавських країн є популяризація навчання впродовж життя.

Подальшого дослідження потребує розгляд шляхів впровадження антиринкової моделі, що передбачає блокування ринкових відносин у сфері освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Н. М., Динович А. В. Сучасна система освіти скандинавських країн у контексті інклюзивного підходу. Педагогічні науки: теорія та практика. 2023. 2. С. 112-Желанов Д. В. Тенденції розвитку вищої освіти в Норвегії. Теорія та методика навчання та виховання. 2020. 48. С. 64–73.
2. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів. Монографія за ред. С. С. Вітвицької, доктора педагогічних наук, професора. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019, 304 с.
3. Огієнко О. І. Педагогічна освіта Норвегії: генеза і тенденції розвитку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2010. 4 (6). С. 86-International Human Development Indicators. 2022. URL: <http://hdr.undp.org/en/country>.
4. Jonas O. Eskil W. Education and Labour Market in the Nordic Countries Similar But Not the Same November. 2012. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/id/09468.pdf>

REFERENCES

1. Andriychuk, N. M., Dynovych, A. V. (2023). *Suchasna systema osvity skandynavs'kykh krayin u konteksti inklyuzyvnoho pidkhodu*. [The modern education system of the Scandinavian countries in the context of an inclusive approach].
2. Zhelanov, D. V. (2020). *Tendentsiyi rozvytku vyshchoyi osvity v Norvehiyi*. [Trends in the development of higher education in Norway].
3. *Modelyuvannya profesynoyi pidhotovky fakhivtsiv v umovakh yevrointehratsiynykh protsesiv*. [Modeling professional training of specialists in the conditions of European integration processes]. Zhytomyr.
4. Ohienko, O. I. (2010). *Pedahohichna osvita Norvehiyi: geneza i tendentsiyi rozvytku*. [Pedagogical education in Norway: genesis and development trends].

5. International Human Development Indicators. (2022).
6. Jonas, O. Eskil, W. (2012). Education and Labour Market in the Nordic Countries Similar But Not the Same November.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОРОС Ільдико Імріївна – доктор філософії, доцент, президент Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: система освіти скандинавських країн.

БІДА Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: система освіти скандинавських країн.

ГУТТЕРЕР Єва Войтехівна – координатор початкової освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: система освіти скандинавських країн.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OROS Ildiko Imriivna – doctor of philosophy, associate professor, president of Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rakotsi II.

Circle of scientific interests: education system of the Scandinavian countries.

BIDA Olena Anatoliivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions of the Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rakotsi II.

Circle of scientific interests: education system of the Scandinavian countries.

GUTTERER Eva Voytehiivna – coordinator of primary education, senior lecturer of the department of pedagogy, psychology, primary and preschool education and management of educational institutions of the Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rakotsi II.

Circle of scientific interests: education system of the Scandinavian countries.

Стаття надійшла до редакції 21.05.2024 р.

УДК 004.383.8:7]: 001.895 (045)

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.08.124

ЄМЕЦЬ Дмитро Ігорович –
викладач кафедри мистецьких дисциплін
Комунальний заклад вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0004-9361-6791>
e-mail: master.offing661@gmail.com

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

ЄМЕЦЬ Дмитро Ігорович. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Стаття розкриває сучасні аспекти нашого життя щодо відкриття нових можливостей застосування штучного інтелекту в багатьох галузях. В останні роки, які характеризувались швидким розвитком технологій, з'явилися інноваційні інструменти, що мають застосування у творчому процесі. У статті аналізуються можливості та обмеження застосування штучного інтелекту, що допоможе зрозуміти сфери та напрямки використання штучного інтелекту для покращення творчого процесу та знайти нові, більш ефективні методи для досягнення бажаного результату.

Ключові слова: штучний інтелект, інноваційні технології, творчість.

YEMETS Dmytro Ihorovych. ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE CREATIVE PROCESS: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS

The article reveals the modern aspects of our life regarding the discovery of new opportunities for the application of artificial intelligence in many fields. Artificial intelligence is one of the most relevant topics in the modern world. In recent years, which were characterized by the rapid development of technologies, innovative tools appeared that are used in the creative process. Artificial intelligence itself is the result of creative research. The article reviews utopian scenarios using artificial intelligence and finds that such scenarios have four main themes: the threat of control and domination over humanity by intelligent machines, the use of artificial intelligence to manipulate and control human actions and decisions, the replacement of humans by robots and the automation of jobs, the use of artificial intelligence on issues of rights and responsibilities.

The article analyzes the possibilities and limitations of the use of artificial intelligence, which will help to understand the areas and directions of using artificial intelligence to improve the creative process and find new, more effective methods to achieve the desired result. In particular, options for requests to ChatGPT are submitted for the purpose of creating a concept of a performance using puppets.

Keywords: artificial intelligence, innovative technologies, creativity.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Впровадження штучного інтелекту у сфері мистецької освіти надає нові можливості

для вдосконалення традиційних та відкриття нових горизонтів творчого розвитку як для студентів, так й для їх наставників. Штучний інтелект